

Väylävirasto
Trafikledsverket

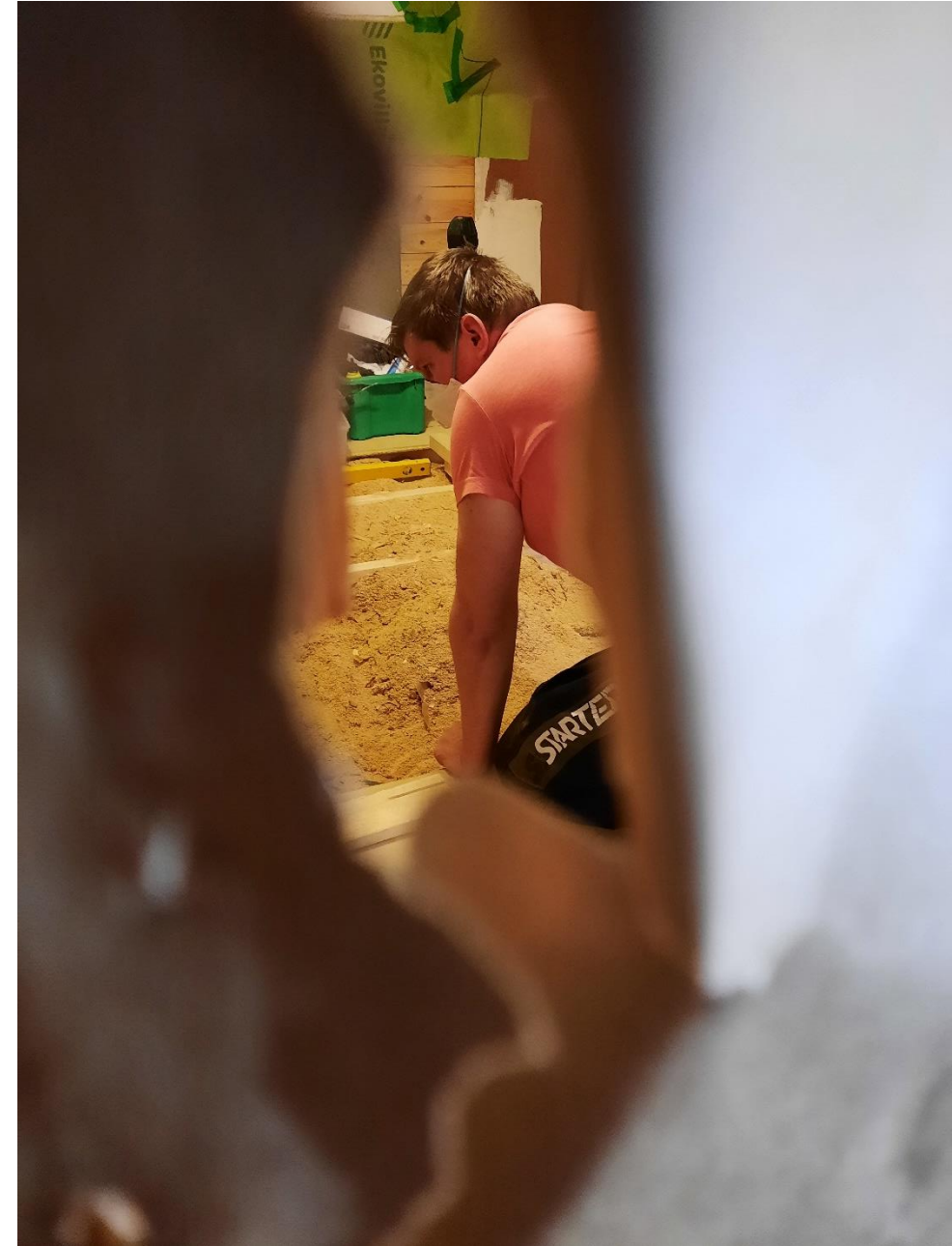
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI RATA- JA TIEHANKKEISSA

Timo Laitinen

YVA-päivä
18.3.2021

Timo Laitinen

- Projektipäällikkö, Ramboll Finland Oy
- Yhteiskuntatieteiden maisteri (YTM), yhteiskuntamaantiede
- Työt keskittyvät vaikutusten arviointeihin liittyviin tehtäviin (YVA, ympäristöselvitykset, kaavat)
- Etenkin väylä- ja tuulivoimahankkeet
- "Harrastuksena" vuonna 1930 rakennetun talon remontointi ->

Rata- ja tiehankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin prosessiohje

- Ohje laadittu allekirjoittaneen vetämänä Ramboll Finland Oy:ssä. Ohjeen laatimista ohjannut ohjausryhmä Tuula Säämäsen johdolla.
- Ohje korvaa tiehankkeita koskevan Tiehallinnon YVA-ohjeen vuodelta 2009, ja täydentää ympäristövaikutusten arvioinnin osalta Väyläviraston Radanpidon ympäristöohjetta.
- Voimassa 1.4.2021 alkaen. Ohje tulee löytymään Väyläviraston julkaisuluettelosta: https://julkaisut.vayla.fi/pdf7/lo_julkaisuluettelo_web.pdf

Ohje on suunnattu

- asiantuntijoille
 - yhteysviranomaisille tietoa väylien suunnittelujärjestelmästä
 - hankevastaaville tietoa YVA-menettelystä
 - konsulteille
- myös sidosryhmille

Rata- ja tiehankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnin prosessiohje

- Samanaikaisesti on tekeillä SOVA-opas ja ohje maantie- ja ratahankkeiden hallinnolliseen käsittelyyn. Myös radanpidon ympäristöohjetta päivitetään.

(STRATEGISET) SUUNNITELMAT JA OHJELMAT

Vaikutusten arviointi → SOVA-opas

- liikenteelliset vaikutukset ja erityisesti niistä seuraavat yhteiskunnalliset vaikutukset
- muut merkittävät vaikutukset ml. ympäristövaikutukset
- ohjelman / yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttaminen

HANKKEET

Ympäristövaikutusten arviointi

→ YVA-ohje

- merkittävät ympäristövaikutukset
- muut vaikutukset

Muiden vaikutusten arviointi

→ hankearviointiohje ja suunnitteluohjeet

- liikenteelliset vaikutukset
- yhteiskuntataloudellinen kannattavuus
- hankkeen tavoitteiden saavuttaminen
- muut vaikutukset

Ympäristövaikutukset eri suunnitteluvaiheissa

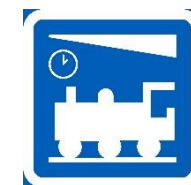
- Ympäristövaikutuksia selvitetään ja arvioidaan hankkeen kaikissa suunnitteluvaiheissa jatkuvana prosessina (oheinen kaavio)
 - Selvitykset kohdennetaan ja painotetaan hankkeen luonteen ja suunnitteluvaiheen tarkkuustason mukaisesti
 - Vaikutusten selvittäminen tarkentuu suunnittelun edetessä
 - Hankkeen suunnitteluprosessi voi edetä myös vieressä esitetyistä vaiheista poiketen
- YVA-menettely ajoittuu yleensä yleissuunnittelun alkuvaiheeseen
- Kaikissa hankkeissa selvitetään periaatteessa samat vaikutukset kuin YVA-lain mukaisessa ympäristövaikutusten arvioinnissa
 - Hankkeesta vastaavalla on selvillä olovelvollisuus hankkeen vaikutuksista

Hankkeen	
Vaihe	Ympäristövaikutukset
Esisuunnittelu, esimerkiksi • Tarvemuistio • Tarveselvitys • Toimenpideselvitys • Yhteysväliselvitys	Ympäristön kuvaus Vaikutusten alustava selvittäminen
Yleissuunnittelu, esimerkiksi • Yleissuunnitelma • Aluevarausuunnitelma • Toimenpidesuunnitelma • Ratatekninen suunnitelma	Ympäristövaikutusten arviointimenettely / vaikutusten selvittäminen YVA Vaikutusten arviointi ja seuranta, haittojen ehkäisy- ja lieventämissuunnitelmat
Rata- / Tiesuunnittelu • Ratasuunnitelma • Tiesuunnitelma	Vaikutusarviointien, seurannan, haittojen ehkäisy- ja lieventämissuunnitelmien tarkentaminen Edellytetyt lisäselvitykset
Rakennussuunnittelu • Rakentamissuunnitelma (rata) • Rakennussuunnitelma (tie)	Rakentamisen aikaisten vaikutusten tarkentaminen, haittojen ehkäisy- ja lieventämistoimien sekä vaikutusten seurannan suunnittelu
Rakentaminen	Haittojen torjunnan ja lieventämisen toteutus, vaikutusten seuranta
Kunnossapito	Vaikutusten seuranta

YVA-menettelyn soveltaminen ja vastuutahot rata- ja tiehankkeissa

- YVA-laissa on määritelty hankkeet, joiden vaikutukset on arvioitava YVA-menettelyssä (mm. kaukoliikenteen radat, moottoritiet, nelikaistatiet)
 - Päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksissa tekee alueellisen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue
- Lisäksi EU-oikeustapauskäytäntöjen mukaisesti toisen raiteen suunnittelu nykyisen viereen katsotaan hankeluettelon mukaiseksi uudeksi hankkeeksi
- EU-oikeustapausten vaikutuksesta hankkeen tai sen muutoksen ympäristövaikutukset tulee arvioida kokonaisuutena, vaikka osahankkeiden suunnittelu voi edetä eriaikaisesti (esim. Helsinki-Turku ratahanke).
- Hankkeesta vastaavana toimii ratahankkeissa Väylävirasto ja maantiehankkeissa yleensä ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue
- Yhteysviranomaisena toimii alueellisen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

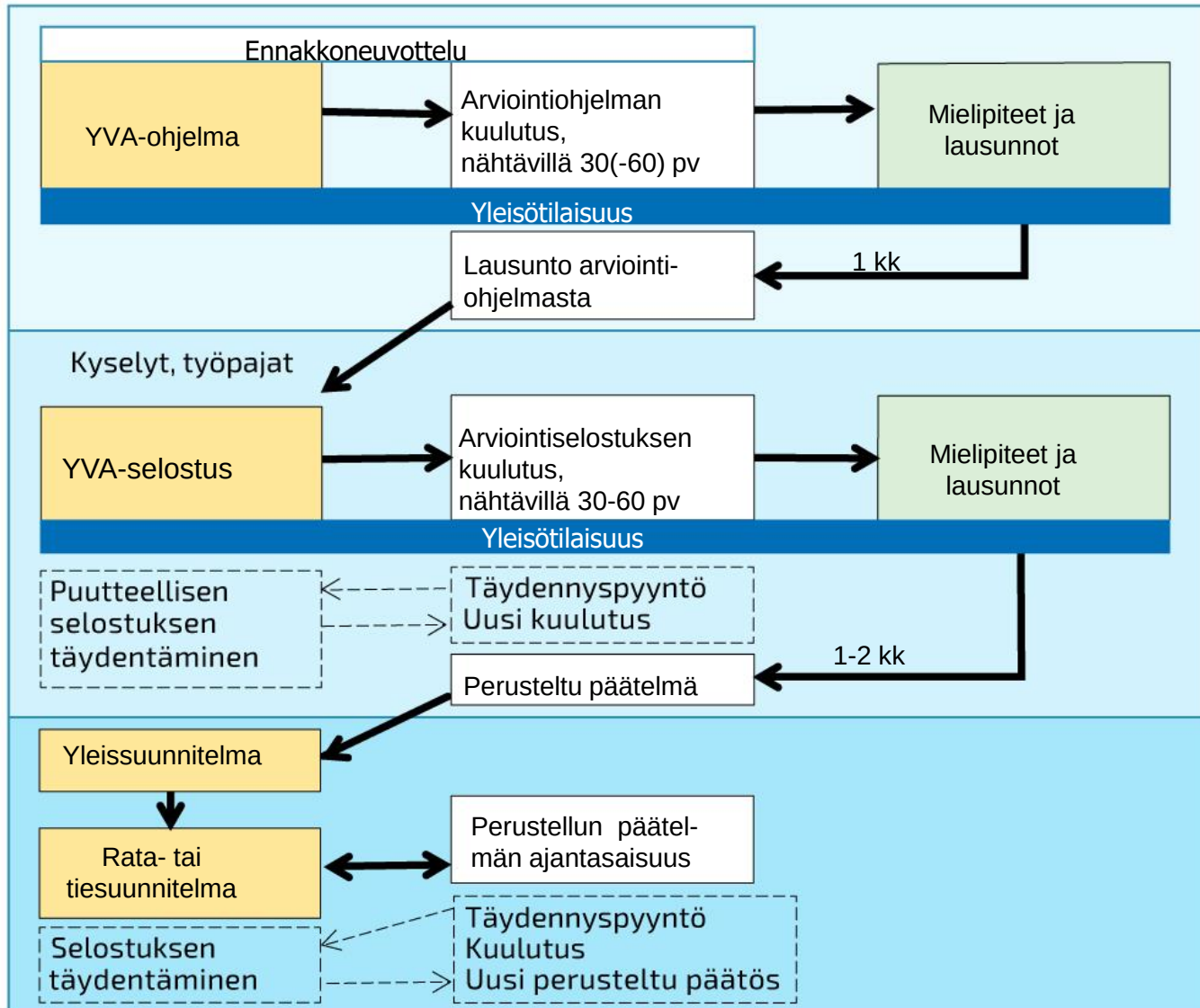

YVA-menettelyn vaiheet, nostoja

HANKKEESTA
VASTAAVA

YHTEYSVIRANOMAINEN

ASUKKAAT,
MUUT SIDOSRYHMÄT

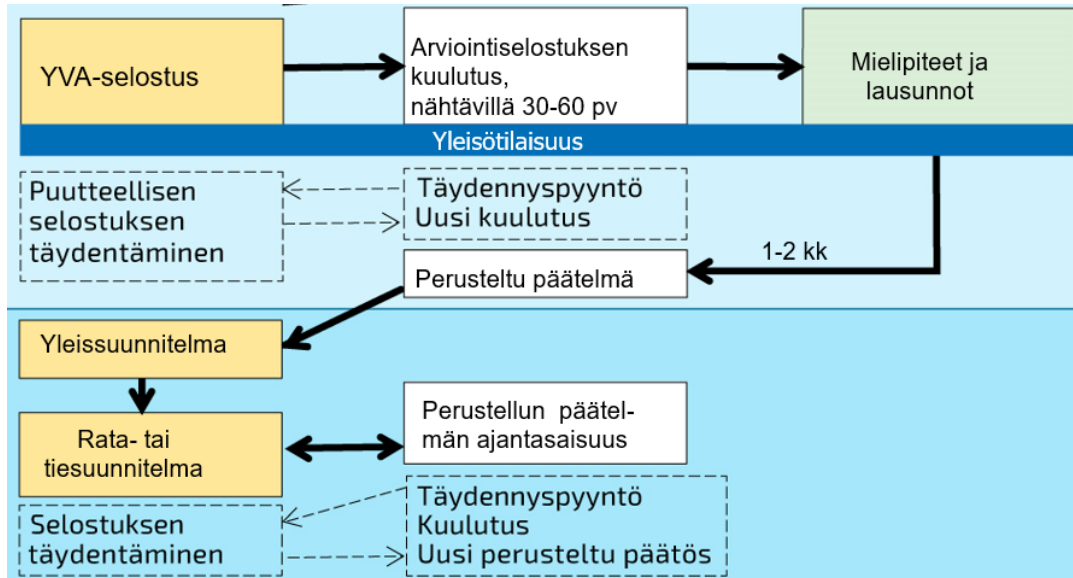
Arviointiselostus (YVA-selostus):

- Hankkeesta vastaavan esitys arvioiduista ympäristövaikutuksista
- YVA-asetus edellyttää, että valitun vaihtoehdon tai valittujen vaihtoehtojen valintaan johtaneet pääasialliset syyt esitetään, mukaan lukien ympäristövaikutukset. Useampi vaihtoehto on mahdollinen, jos tarvitaan vielä jatkosuunnittelua useammasta vaihtoehdosta.
- Tarkoittaa: Hankkeesta vastaavan on perusteltava vaihtoehdon tai vaihtoehtojen valinta muidenkin kuin ympäristövaikutusten osalta. Muita vaikutuksia selvitetään tarkemmin esimerkiksi hankearvioinnissa, johon YVA-selostuksessa viitataan.

Perusteltu päätelmä ja arvioinnin riittävyys

Väylävirasto
Trafikledsverket

- Yhteysviranomaisen arvio arviointiselostuksen riittävydestä ja laadusta
 - Ilmoitettava miltä osin selostusta on täydennettävä, jos se on oleellisella tavalla puutteellinen
 - Puutteellisuuden välttämiseksi kysytään neuvoa jo arvioinnin aikana
 - Esimerkiksi arviointiselostusluonnos kommentoitavaksi etukäteen
- Yhteenvedo arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä
- Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista
 - voi sisältää asioita, jotka on otettava huomioon seuraavissa suunnitteluvaiheissa
 - annettava viipymättä tiedoksi julkisella kuulutuksella

Perustellun päätelmän ajantasaisuus

- Yleissuunnitelmassa ja myöhemmin rata- tai tiesuunnitelmassa kerrotaan, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on otettu suunnitelmassa huomioon
 - Suunnitelmaa pyritään muokkaamaan siten, että hankkeen haitat olisivat mahdollisimman vähäiset
- Perusteltu päätelmä on oltava ajan tasalla rata- tai tiesuunnitelmaa hyväksyttäessä
 - ajantasaisuuden varmistamisesta vastaa väyläsuunnitelmat hyväksyvä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
- Ajantasaisuus kannattaa varmistaa yhteysviranomaiselta etukäteen
 - tarvittaessa pyydetään yksilöinti, mitä tietoja ajantasaistamiseksi tarvitaan
- Ajantasaistamisen tarvetta voi olla, jos
 - suunnitelma on muuttunut paljon arviointiselostuksen laatimisen jälkeen
 - vaikutuksia ei ole vielä yleissuunnitteluvaiheessa voitu arvioida riittävällä tarkkuudella
 - YVAsta on kulunut paljon aikaa

YVA-menettelyn kytkeytyminen kaavoitukseen

- YVA- ja kaavaprosessin yhteismenettely
 - Jos kaava ja YVA on vireillä samanaikaisesti, niin YVA-menettely voidaan tehdä kaavoituksen yhteydessä
 - Arviointisuunnitelma OAS:ssa
 - Arviointiselostus kaavan valmisteluaineistossa
 - Valittu vaihtoehto kaavaehdotuksessa
 - Ei aina mahdollinen rata- tai tiehankkeissa, jotka usein monen kunnan alueella (edellyttäisi kuntien yhteistä yleiskaavaa)
- YVA-menettelyn ja kaavan yhteiset kuulemiset mahdollisia, vaikka erilliset prosessit
- Rata- ja tiehankkeet kytkeytyvät kaavoitukseen jokaisessa suunnitteluvaiheessa (oheinen kuva)
 - Radan- ja tiensuunnittelun on perustuttava maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan

Asiakirjojen saavutettavuus

- Saavutettavuusdirektiivi ja laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta
 - viranomaisten digitaaliset palvelut oltava saavutettavia, mm. viranomaisten verkkosivut ja niiden aineistot
- YVA-asiakirjat ja -verkkosivut
 - Ymmärrettävyys ja havaittavuus (tekstin erottuvuus, selkeä rakenne, tekstivastineet)
 - Kuvat, kaaviot, infograafit
 - Pdf- /word-tiedostot, lomakkeet
 - Videot- ja äänitallenteet
- Väyläviraston asiakirjapohjissa (Kameleon) huomioitu saavutettavuus

Esimerkki siitä miten värisokeat havaitsevat värejä

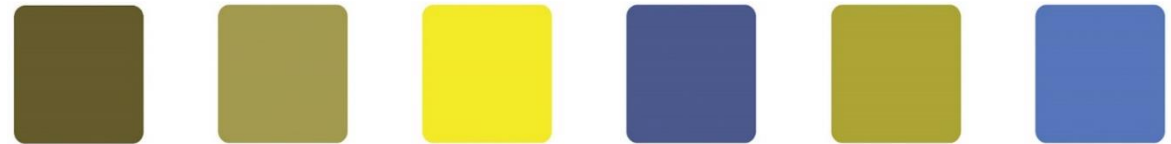
Todelliset värit

Punasokean silmin

Vihersokean silmin

Väylävirasto
Trafikledsverket